

Mads Gram: Jeg ved ikke, om jeg i dette høje Ting har Lov at opfatte det som en særlig Hædersbevisning at blive imødegaaet saa indgaaende af det ærede Medlem Hr. Knud Hansen. Der er imidlertid en enkelt af de Udtalelser, det ærede Medlem har fremsat, som jeg har Lyst til kort at vise tilbage, nemlig Paastanden om, at det skulde være det preussiske Forsikringsprincip, jeg er gaaet i Brechen for. Jeg har ikke med et Ord hentydet til enten Tyskland eller Preussen. Det, jeg har tænkt paa, er dette, at man her i Danmark har hyldet et Princip, som vi har syntes meget godt om og ønsket at faa Del i, Principet Hjælp til Selvhjælp. Jeg ved meget godt, at den første sociale Lov, der blev gennemført i Danmark, Loven om Alderdomsunderstøttelse, ikke hvilede paa dette Princip; men jeg ved ogsaa, at en hel Række senere sociale Love i Danmark netop har hvilet paa dette Princip. Jeg behøver bare at nævne Lovene om Sygekasser, om Arbejdsløshedsforsikring, om Invalideforsikring. Det er alle sammen Love, der hviler paa Forsikringsprincippet, paa Principet Hjælp til Selvhjælp. Og jeg vil have Lov til at sige, at det er et rigtig godt, sundt dansk Princip. Jeg anser det ikke for tilstræbelsesværdigt, at vi alle sammen bliver Malkeapparater paa Statens store Legeme. Thi hvem er det, vi maler paa? Det er til syvende og sidst os selv. Det er os, der skal fylde i Statskassen, det er os selv, der skal betale. Men Ansvaret bliver forfygtiget, og Lysten til at arbejde fremad og klare sig bliver afsvækket.

Borghjerg: Den højtærede Indenrigsminister bebrejdede mig, at jeg havde betegnet et Afsnit af hans Lovforslag som uklart, nemlig Afsnittet om den afdragsfrie Indkomst. Det har jeg ikke gjort, hvad ogsaa Fortrykket viser. Jeg har sagt, at Reglerne i dette Afsnit var indviklede, og det fastholder jeg; men det er noget andet end uklart. Jeg har vel brugt Ordet uklart, men i en anden Sammenhæng, og i den Sammenhæng fastholder jeg det. Jeg har hævdet, at de, der nærmer sig den Alder, hvor de kan vente Aldersrente, ikke af Ministerens Forslag kan faa et klart Billede af, hvorledes de maa være stillede, hvilken Indtægt de maa have og hvilken ikke, hvordan Afdragene vil blive, o. s. v. Jeg har hævdet, at den forrige Regerings Lovforslag paa dette Punkt var mindre indviklet og derigennem gav dem, der nærmer sig Aldersrentealderen og regner med den, mere Klarhed. Den Kritik fastholder jeg, og jeg haaber,

at dette Punkt maa blive nærmere undersøgt under Udvalgsbehandlingen.

Ellers skal jeg i min Svartale væsentlig holde mig til Punktet om de 65 Aar, som jo er det, der særlig er nævnt fra anden Side. Den højtærede Minister bebrejdede mig og mine Meningsfæller en urimelig Konservatisme, naar vi vilde blive staaende paa det Standpunkt at fastholde 60 Aars Alderen. Nu vil jeg i Almindelighed mene, at Konservatisme er noget godt, naar man vil bevare noget godt. Det er kun noget daarligt, naar man vil bevare noget daarligt. Der er i og for sig intet ondt i Konservatisme. Men det er ingen urimelig Konservatisme, at vi vil bevare de 60 Aar, vi nu har haft i 31 Aar. Det Argument, som er anført af den højtærede Minister, af Venstres Ordfører, det ærede Medlem Hr. Hegelund-Lange, og af andre, om, at Tiderne er forandret i denne Menneskealder, at Levealderen er forlænget saa meget, holder nemlig ikke Stik for dette Punkts Vedkommende. Levealderen er forlænget, det er rigtigt, men det hidrører i første Linie fra, at Børnedødeligheden er indskrænket saa umaadelig stærkt; og det gælder navnlig ikke for de gamle. Tager vi det sidste Bind af Statistisk Aarbog, vil vi af en Tabel over Middellevetiden paa Side 20 se, hvorledes den er forandret fra 1840—49 til 1911—15. Det første er Gennemsnittet af et 10-Aar, det sidste af et 5-Aar. Der vil man se, at fra Fødselen til det 5te Aar er Middellevetiden, det Antal Aar, hvert Individ i Gennemsnit har tilbage at leve i, forlænget fra 40,9 til 56,2, altsaa en meget betydelig Forlængelse, henved 16 Aar. I Alderen 5—10 Aar er Forlængelsen ogsaa meget betydelig, fra 50,8 til 60 Aar. Men efterhaanden som vi rykker højere op, formindskes Afstanden, og kommer man op i de Aar, her er Tale om, nemlig 60-Aarene, saa er hele Forskellen: i 1840—49 13,2; i 1911—15 15,3. Men her har vi en 5-aarig Periode; vi maa altsaa tage Alderen 65—70 med, og der er Middellevetiden 12,2. Vi maa tage Gennemsnittet, det bliver 14,75; det er maaske ikke helt nøjagtigt, men jeg tror, jeg kan regne med det i denne Sammenhæng. Det bliver en Forhøjelse fra 13,2 til 14,75, ikke mere end $1\frac{1}{2}$ Aar. Og kommer vi til 70 Aars Alderen, er Middellevetiden i 1840—49 8 og i 1911—15 9,4, altsaa kun en Forlængelse af 1,4.

Her er altsaa ikke Tale om en Forlængelse af 5 Aar. I disse Aldersklasser er Levealderens Forlængelse ikke af den Betydning, som man kunde faa Indtrykket af, naar der tales om Forlængelse i al Alminde-